

ELS PERSONATGES PRINCIPALS

1768

CASANOVA, Giacomo: Galant venecià

GARCÍA RODRÍGUEZ, José: Fiscal de l'Audiència

MAGAROLA, Joan Miquel de: Alcalde del crim, jutge de l'Audiència

MARCEL: Un dels obrers que netegen tombes

MARINTZ, Juliana: Jove filla d'uns masovers del castell de Montcada

MOLINARI: Espia del comte de Ricla

MONTARGULL, Florenci: Bisbe de Barcelona

MONTCADA, Ramon de: Senyor del castell de Montcada

MOSSÈN LLUÍS: Rector de la parròquia de Sant Just i Sant Pastor

NINA: Anna Bergonzi, ballarina del Teatre de la Santa Creu

NOFRE: Vell mariner sard

PORQUETAIRE: Isidre Robau, company del Tossa

RICLA, comte de: Capità general de Catalunya

ROGER: Fill dels masovers del castell de Montcada promès de Juliana

SANÇ, Nunó: Amo del castell de Santueri de Mallorca

TOSSA: Gabriel Mas, mariner que busca les restes d'una sirena

1911

CANELA, Jaume: Paleta
CANTARELL, Manel: Conserge del Museu de la Història
FERRER, Eduard: Descendent de jueus de Besalú expulsats del país
GAUDÍ, Antoni: Arquitecte
LLOBET: Professor de la universitat
PADRÓ, Pedret: Comissari de policia
RAGONESI, Francesco: Nunci apostòlic del papa Benet XV
ROSAURA: Bruixa que viu en una cova de Montjuïc
RUCABADO, Ramon: Escriptor crític amb l'obertura de la via Laietana
VILASECA, Martí: Metge forense

2036

AMORÓS, Pep: Comissari de policia
CARLES: Cambrer d'un bar-pizzeria
DAVIZ: Amic de Grimau
GRIMAU, Sergi: Periodista
KAFÚ: Amic de Grimau
LOLA: Noia que coneix Grimau a la pizzeria
LLUERNA, Enric: Petit empresari de la construcció
PATXOT, Toni: Director de l'empresa de l'autopista de Barcelona a Palma
PERAIRE, Gabriel: Cap d'obra de l'autopista de Barcelona a Palma
PIANERO: Inspector de policia marginat
PINEDA, Joan: Mà dreta de Patxot
RALUY: Nou director del diari on treballa Grimau
XÈRIF: Pere Rebull, ecologista radicalitzat

PRÒLEG

2036

EL DIA QUE VAIG CONÈIXER TONI PATXOT, portava un revòlver en una mà i una Bíblia a l'altra. La pistola ja encaixava amb el personatge, però sempre m'he preguntat per què aquell pocavergonya duia a l'esquerra una Bíblia i no les memòries d'Al Capone, amb les quals haurien conjuntat millor. Odiava aquell home, tot i que li reconeixia el mèrit de ser un gran emprenedor. Se m'escapa un mig somriure ressentit mentre recordo aquell moment.

M'incorpo i m'assec sobre la gandula en què he estat prenent el sol, a la terrassa d'un hotel on espero que tot es calmi. Em cordo el cinturó del barnús i em poso dret. Camino per la vorera de la piscina fins a arribar a la barana del mirador. Primer contemplo l'horitzó i després giro el cap a l'esquerra. Em fixo en les antigues xemeneies d'una tèrmica abandonada i des d'allà començo amb la mirada un recorregut pausat per la línia on acaba la ciutat, arran de mar. Passo els ulls sobre les torres altíssimes de la Sagrada Família i em ve al cap que Gaudí va dissenyar la més alta perquè quedés mig metre per sota del cim de Montjuïc. Així l'obra de l'home no seria més alta que l'obra de Déu.

—Quin pobre sonat tan genial! —penso.

Llavors giro el cap, a poc a poc, i deixo que els ulls recorrin la silueta de l'antic estadi olímpic i la muntanya de Montjuïc. La darrera cosa que veig, amb el coll ja completament girat a la dreta, és la torre de control de l'aeroport i un avió que s'apropa avorrit, a punt d'aterrar. Quan l'aparell desapareix darrere la silueta de les naus del polígon industrial m'enfilo sobre la barana de la terrassa, com si ingènuament pensés que des d'allà puc veure com l'aparell aterra suaument sobre la pista. Però ja no guaito l'avió. Miro primer la línia del mar que assenyala l'horitzó i després alço la vista més amunt, cap al blau del cel, i faig un pas endavant, en el buit, com si hagués de caminar sobre l'aire. Llavors el meu cos comença a caure a plom, més de pressa cada vegada. Mentre caic sense remei, un flaix instantani em fa veure en un sol segon tota la meva vida. La totalitat del que he viscut i, fins i tot, allò que he sentit explicar alguna vegada.

PRIMERA PART

1768

ENMIG D'UNA NIT PLENA D'HUMITAT, el soroll de la ronda de guàrdies trepitjant els tolls d'aigua es perd pel carrer de la Dagueria. Un segon després, a dins de l'església més vella de Barcelona s'obre la porta del confessional. L'agut i esmorteït grinyol de les frontisses velles i rovellades serveix de senyal perquè immediatament s'alcï dalt de la trona una gran ombra. L'home que hi era amagat aixeca el sac que té al costat, gran com un xai i pesat com una vaca. Un sac de forma abonyegada pel munt d'eines que porta a dins. Encara que l'agafa amb molta cura, se senten petits sorolls de peces de metall entrexocant les unes amb les altres.

L'ombra baixa amb precaució l'escala estreta, amagada dins una gran columna de la basílica. Comença a creuar la nau sota la coberta d'arcs entrecreuats. En la foscor de la nit profunda, les voltes del sostre li semblen mans gegantines a punt de llançar-se-li al damunt per haver pertorbat la calma de les pedres. Els llums apagats que en pengen l'amenacen com ratpenats vigilants. Mentre camina nota sota la planta dels peus els bonys que fan les lloses esculpides amb relleus. Són làpides que recorden els difunts sepultats sota el paviment, silenciosos com la nit mateixa. L'home arriba on es troba el seu

company, el que havia sortit de l'amagatall del confessionari. Amb quatre cops de pedra foguera aconseguen l'espurna que pren en la palla i la torxa s'encén.

—No pot ser gaire lluny —diu l'un a l'orella de l'altre.

Miren la llosa que tenen sota els peus. Té esculpit el relleu d'una calavera, amb profundes conques als ulls, i dues tíbies creuades a sota.

—A mi no m'agrada caminar sobre els morts —diu el més alt.

Després giren la vista cap a la làpida d'un costat i la de l'altre. No veuen el que busquen.

—Hi ha més morts aquí que polls a la presó.

—Apropa la llum, que veig alguna cosa.

—Són unes tisoires. No em diguis que aquí han fet una tomba per a unes tisoires.

—Tros de quòniam, que no saps res! Això és la sepultura del gremi dels sastres. Quan es mor un sastre l'enterren aquí. Au, anem a fer la cerca amb una mica d'ordre. Primer mirem entre aquells bancs i la paret.

Portant el llum al davant, revisen les velles làpides que queden enfront de les capelles de la paret lateral de l'edifici que mira al nord. La major part de les lloses tenen gravat al damunt el nom de la persona que hi ha enterrada. En algunes només hi figuren dibuixos fets en relleu.

—Mira, això sembla un rem. Podria ser el que busquem.

—No home, no. No és un rem. És una pala d'enfornar, de les que fan servir els forners. Deu ser la tomba del gremi dels flequers.

Acaben de mirar el passadís, busquen sense sort a l'espai que queda davant la porta d'entrada i emprenen l'altre passadís lateral, el que queda davant la paret que dona al sud.

—Guaita, una graella.

—Vols dir? Apropa la llum i deixa'm veure-ho.

El petit mou la torxa d'una banda a l'altra, intentant discernir amb claredat el gravat i entendre el que significa.

—No és una graella. És el dibuix d'una rajola de xocolata. Les ratlles del mig representen les preses. Això vol dir que som sobre la tomba dels xocolaters.

—Aquests sí que devien morir ben grassos!

—Tira endavant, bèstia golafre.

Passen vora una tomba amb dos escuts d'armes, després a prop de la d'un manyà, la d'un armer, la d'un velluter i arriben de nou davant de l'altar, sense haver trobat ni rastre d'allò que busquen. Llavors comencen a baixar pel passadís central, dominat per una tomba que té esculpit el relleu d'un bisbe que devia ser molt important per l'enorme lloc que ocupa. La imatge del capellà està envoltada d'ossos i calaveres. Passen després la sepultura d'uns militars i la d'un daguer, i arriben al final del passadís central sense haver trobat res.

Estan buscant una tomba que tingui esculpit al damunt, en relleu, algun motiu relacionat amb el mar. Però no han vist res que s'hi assembli ni remotament. A sobre d'ells, un dels esvelts finestrals amb vitralls deixa passar un raig esquifit de lluna minvant a través de les coloraines. Apareixen ombres migrades que destaquen els relleus de les tombes.

—Mira, aprofitem ara que ha sortit la lluna per buscar entre els bancs. Segur que hi ha de ser. Fem primer els d'un costat i després els de l'altre.

La llum de l'astre rebota a les parets de l'església i permet que els dos intrusos puguin tenir una imatge general del temple. És petit. Té una sola nau que està envoltada per grans capelles laterals, separades per contraforts. Damunt dels altars hi ha imatges enormes de sants i verges, serioses i amenaçadores. Sobre cadascuna de les capelles les parets obren uns finestrals enormes amb escenes religioses en els vidres policromats. El sostre està format per fins a sis voltes de creueria. A les claus de les voltes s'hi entreveuen imatges delicadament esculpides: un àngel fent l'anunciació a Maria, el naixement de Jesús, l'adoració dels Reis i altres representacions que els assaltants

no arriben ni a veure. La nau acaba en un absis poligonal, de tres costats. Allà, la clau de volta és molt més complexa.

La recerca dels tafaners es fa més difícil entre els seients perquè tenen enganxades unes tires de fusta per agenollar-s'hi. Entre els bancs llargs i els reclinatoris resulta complicat poder mirar una per una les lloses sepulcrales.

—Segur que és aquí. Només cal que busquem una mica més, sense posar-nos nerviosos. Ja veuràs com al final la trobem.

Van passant per tots els bancs, mirant a sota, il·luminats per la teia, però a cap de les làpides no veuen un dibuix que recordi un tema mariner.

Quan ja són a la penúltima filera, el més alt veu un dibuix que li crida l'atenció. Sembla la cua d'un peix. Alça, sense fer soroll, l'agenollador.

—Una sardina!

—Finalment! Ja la tenim!

La tomba que han trobat està coberta per quatre làpides, posades una al costat de l'altra, cadascuna de quatre pams de llarg i tres d'ample. En la primera de les lloses es veu clarament el relleu mariner que estaven buscant, la segona té un forat en el qual es troba allotjat el cap d'una barra de ferro. Les altres dues són completament llises. El cap de la barra és la part visible d'una petita peça metàl·lica, de dos pams d'alçada, que en la part que queda amagada sota la làpida està torçada formant un angle de 90 graus de manera que, estirant-la des de dalt, permeti alçar la llosa fins a treure-la.

Aparten un dels bancs amb molta cura. Posen el sac a terra, l'obren i a poc a poc, per no fer soroll, treuen un grapat d'eines. El més baix agafa una petita palanca per alçar la peça metàl·lica ficada en un forat de la làpida. Amb poc d'esforç pot aixecar el ferro per tal que el seu company el pugui agafar amb unes tenalles.

La resta de l'operació és més complicada. Tenen la cabota presa enmig d'una barra consistent i, estirant un per cada costat, intenten alçar la llosa. Però deu fer temps que ningú no la

belluga, perquè es resisteix a moure's. Passen l'escarpra per la juntura de la làpida amb el marc on està encaixada per veure si aconsegueixen alguna cosa traient la terra que s'hi acumula. Finalment, fan que es desplaci una mica, gairebé gens. Ara ho proven fent força tots dos pel mateix costat. Així fan que comenci a aixecar-se. L'alcen a poc a poc. Quan la tomba ja queda mínimament oberta, els arriba des del fons de la fosa una pudor indescriptible, rànica i reclosa, que immediatament els embafa. Sense deixar d'aguantar la barra, comencen a notar que se'ls talla la respiració.

—Arghh! Quina fortor! Això és insuportable!

El més alt dels dos sent que es mareja. Ja tenen la llosa aixecada gairebé dos pams i cal aguantar.

—Ei! Ara no afliuixis, que ja falta poc per acabar d'alçar-la.

Però el forçut no pot acabar d'escoltar els ànims que el company tracta de trametre-li. El mareig augmenta i perd el coneixement. Deixa anar la palanca i la llosa, sense control, acaba de girar sobre ella mateixa i cau amb estrèpit sobre el terra de l'església —bam!— al mateix temps que aixafa un peu del més menut.

—Aaaaaaaah! Maleïda! M'ha enganxat de ple!

El més alt dels dos s'ha desplomat, ha colpejat amb el front contra la vora de la tomba i ha quedat amb el cap i un braç dins del forat. Amb el cop de la caiguda, la làpida ha partit per la meitat la llosa del costat, la que té gravada la cua de sardina.

No és clar si és per culpa del soroll que ha fet la pedra en caure o pels xiscles de l'home a qui li ha quedat el peu esclafat, però el sagristà es desperta, salta del llit i agafa el trabuc que té al costat de la tauleta de nit. Sense saber què és el que ha provocat aquest soroll tan fort, però tement que hagin entrat lladres a robar el caixonet d'almoines per les ànimes del purgatori, el sagristà baixa corrents, es planta davant dels lladres, al bell mig de la sala, i fa un crit.

Aquesta obra va ser guardonada amb el Premi Fiter i Rossell de novel·la,
atorgat a la XXXIX Nit Literària Andorrana, 2016, i dotat pel Govern d'Andorra.
El jurat l'integraven: Enric Canals, Jordi Pasques i Robert Pastor.

© Josep Maria Ràfols Cabrisses, 2017
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2017
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: abril de 2017
ISBN: 978-84-9975-857-2
DL L 431-2017
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.